

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СЛУЖБИ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Сучасний етап розвитку обліку в Україні визначається пошуком можливих шляхів подальшого реформування діючої облікової системи. Успіх нових економічних реформ значною мірою залежить від того, наскільки швидко вчені-економісти та практикуючі бухгалтери зможуть відмовитися від застарілих і неефективних методів ведення обліку і перейти на таку систему, щоб чітко та ефективно управляти підприємством. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання формування вітчизняної концепції контролінгу на основі поєднання національних традицій та зарубіжного досвіду.

Необхідно зауважити, що контролінг – це найновіша концепція ефективного управління підприємством для забезпечення його подальшого існування на ринку. Причини появи нової концепції управління обумовлені особливостями розвитку економіки промислово-розвинутих країн у 80-90 роки минулого століття:

- посилення інтернаціоналізації економічних ринків;
- міжнародне співробітництво в галузі науково-дослідних розробок;
- швидкий ріст науково-технічного прогресу;
- посилення глобалізації та інтернаціоналізації економіки.

Опинившись в таких умовах, підприємства повинні в найкоротші терміни перебудувати всю систему показників аналізу фінансово-господарської діяльності для того, щоб „вижити” на ринку і не збанкрутувати. Контролінг, в широкому розумінні є тією системою забезпечення, яка б дозволила підприємствам на етапах управління нормально функціонувати.

На думку професора М.С. Пушкаря „...Метою контролінга є діагностування фактичного техніко-економічного і фінансового стану, порівняння його з прогнозованим, виявлення тенденцій і закономірностей розвитку економіки підприємств відповідно до головної мети, попередження негативного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансовий результат і положення на ринку...” [3, 32].

Впровадження на вітчизняних підприємствах служби контролінгу зумовлено потребою у координуванні підсистем управління, що виникли внаслідок диференціювання їх організаційної структури з метою адаптації до сучасних умов економічного розвитку.

Дослідження виробничо-фінансової діяльності підприємств, вивчення обліково-аналітичної літератури з даного питання дозволяє зробити висновок про те, що практичне становлення системи контролінгу є досить складним процесом і вимагає вироблення загальних принципів впровадження. Зокрема, складність полягає в тому, що впровадження служби контролінгу на

підприємстві веде до зміни вже існуючих інформаційних систем, в першу чергу, в частині фіксації даних та подальшого їх використання. На нашу думку, основою бездоганного функціонування контролінгу є наявність достовірної, оперативної та аналітичної інформації, яка формується в системі фінансового та управлінського обліку.

Функціонування облікової служби, в частині фінансового та управлінського обліку, повинно бути спрямовано на оперативний контролінг. Саме оперативний контролінг, застосовуючи цілі, завдання, принципи та інструментарій управлінського обліку, визначатиме в майбутньому стратегію управління підприємством. Однак, поряд з оперативним існує стратегічний або прогнозний (перспективний) контролінг. Його основна ціль полягає в тому, щоб створити таку систему управління, яка б дала можливість „відслідковувати життєдіяльність” підприємства до визначеної мети свого розвитку. Іншими словами, з метою прогнозування витрат і результатів фінансово-господарської діяльності перед стратегічним контролінгом постає питання значного розширення часового горизонту облікової інформації, використання методів економічного аналізу та моделювання на їх підставі майбутніх економічних показників.

Система контролінгу в сьогоденних умовах вимагає звітної (фактичної) інформації. Для оперативного, поточного та перспективного управління необхідна раціоналізація збору інформації, яка базується на таких принципах:

- концепція функцій управління в центрах прийняття рішень, що дає можливість узгодити дії з планування, обліку, контролю та аналізу на всіх управлінських рівнях;
- делегування повноважень і відповідальності лінійним та функціональним працівникам підприємства;
- удосконалення системи інформаційних зв'язків всередині господарюючого суб'єкта;
- підпорядкування систем обліку, контролю та аналізу службі контролінгу.

Слід відмітити також, що служба контролінгу на підприємстві взаємодіє з іншими службами (рис. 1.).

Рис. 1. Система контролінгу підприємства у взаємодії з іншими службами

Отже, створення служби контролінгу має забезпечити системний погляд на облікову та інші види економічної інформації, який, насамперед, передбачає необхідність підпорядкувати її загальним інтересам інформаційної системи підприємства і в той же час зберегти свою єдність. У практичному відношенні стосовно обліку це означає, що організація облікового процесу і зміст облікових моделей економічних об'єктів мають створювати інформаційні умови для ефективного здійснення функцій планування, контролю, аналізу та регулювання.

Література:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
2. Дайле А. Практика контролінга: Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. М.Л. Лукашевича, Е.Н. Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 336 с.
3. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
4. Чумаченко Н.Г. Развитие управленческого учета в Украине // Світ бухгалтерського обліку. – 1999. -№11. -С. 2-8.